

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa D. O.
przeciwko Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w A.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. akt XXI Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 22 listopada 2018 r., oddalił apelację D.O. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 lutego 2018 r., mocą którego oddalono jej powództwo o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę.

W sprawie ustalono, że D. O. od dnia 16 września 1997 r. była zatrudniona w Ambasadzie RP w A. początkowo na podstawie umów o pracę na okres próbny, a następnie na podstawie kolejnych umów o pracę na czas określony, zaś od dnia 1 stycznia 2009 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku referenta. W dniu 12 grudnia 2007 r. D. O. uzyskała poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do informacji niejawnych stanowiących tajemnicę służbową oznaczoną klauzulą „poufne” na okres do 11 grudnia 2017 r. W sprawie

ustalono również, że D. O. była osobą konfliktową i wybuchową, a współpraca pomiędzy nią a przełożonymi nie przebiegała pomyślnie.

W dniu 22 października 2014 r. pracodawca nałożył na D. O. karę nagany z powodu naruszenie ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy oraz niedopełnienia obowiązków pracowniczych przez negowanie zasadności decyzji wydanej przez bezpośrednią przełożoną, wyrażone z sposób niezgodny z ogólnie przyjętymi zasadami współżycia społecznego (awantury, krzyki, płacze) oraz w obecności innych pracowników, klientów konsulatu i w sąsiedztwie pomieszczeń biurowych i pracowników Ambasady Królestwa Szwecji, przez co naraziła na szwank dobre imię placówki. W tym samym dniu (22 listopada 2014 r.) pracodawca wypowiedział D. O. umowę o pracę na czas nieokreślony z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który miał upływać 28 lutego 2015 r. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę pracodawca wskazał: (-) utratę zaufania polegającą na działaniu na szkodę placówki, co w myśl art. 100 § 2 k.p. stanowiło naruszenie obowiązków pracowniczych; (-) niewłaściwe zachowanie naruszające zarówno art. 100 § 2 pkt 6 k.p., jak i art. 12 § 4 Regulaminu pracy MSZ i placówek zagranicznych; (-) udokumentowany brak dbałości o zabezpieczenie informacji służbowych istotnych dla funkcjonowania urzędu, co przy jednoczesnym braku poświadczenia bezpieczeństwa wykluczało możliwość kontynuowania współpracy.

Sąd pierwszej instancji uznał, że przyczyny wypowiedzenia umowy były uzasadnione i rzeczywiste, poza przyczyną wymienioną jako ostatnia (brak uzyskania poświadczenia bezpieczeństwa), ponieważ ta nie znalazła potwierdzenia w materiale dowodowym.

W ocenie Sądu odwoławczego, ustalenia stanowiące podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego były prawidłowe i wszechstronne.

Sąd Okręgowy wskazał, że w przeciwieństwie do instytucji sądu zawezwanego i sędziego wyznaczonego (art. 235 k.p.c. i art. 44 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.- Prawo o ustroju sądów powszechnych, jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 365), sądu zagranicznego oraz organu zagranicznego (art 1131 § 3 k.p.c.), konsul wykonujący czynności pomocy prawnej nie działa w sferze *dominium* państwowego, a udział w czynnościach osób trzecich zależy od ich woli z wykluczeniem użycia przymusu (art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. -

Prawo konsularne, jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 195). Zważywszy na powyżej opisany charakter sposobu przeprowadzenia dowodu, ograniczony do określonych czynności wskazanych we wniosku o przesłuchanie świadków, biegłych, stron lub uczestników postępowania (§ 37 pkt 2 w związku z § 39 i § 45 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1657), jak również mając na względzie aspekt ekonomiki procesowej Sąd Okręgowy uznał, że konsul wykonując pomoc nie ma obowiązku informowania stron o terminie tejże czynności, jak również nie ma obowiązku dopuszczania strony do udziału w czynności (choć co do zasady, tego rodzaju postępowanie nie może być uznane za wykluczone z uwzględnieniem odpowiedniej dla procedury cywilnej symetryczności). Konsul, wykonując wąsko zdefiniowaną czynność według listy pytań przekazanych przez organ wnioskujący, nie wchodzi w jego rolę procesową, a tym samym nie posiada kompetencji w zakresie reglamentacji praw stron procesu, które potencjalnie mogłyby brać udział w tej czynności. Stąd wniosek Sądu odwoławczego, że w żaden sposób nie zostały ograniczone prawa stron do podejmowania czynności zmierzających do wykazywania swoich praw i obrony przed stawianymi żądaniami, gdyż przeprowadzony dowód podlega weryfikacji zarówno przez sądy jak i strony procesu.

W dalszej części Sąd Okręgowy stwierdził, że wymienione w punktach 1 i 2 przyczyny utraty zaufania były obiektywnie usprawiedliwione i uzasadniały rozwiązanie stosunku pracy w trybie zwykłego wypowiedzenia. Tym samym, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik powódki, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne. Skarżąca sformułowała je w postaci następujących pytań: (-) w jakim zakresie Konsul stosuje odpowiednio właściwe przepisy prawa polskiego, gdy na wniosek Sądu przesłuchuje strony, uczestników postępowania, świadków i podejrzanych, a zwłaszcza czy niedopuszczenie strony do udziału w przesłuchaniu świadków w

drodze pomocy prawnej przez Konsula nie jest pozbawieniem strony prawa do obrony? (-) czy właściwe jest rozpoznanie jako sprawy oddzielnej roszczenia z tytułu dyskryminacji w miejscu pracy, w sytuacji gdy sprawa ta pozostaje w związku z powództwem o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, oraz czy tych połączonych spraw nie powinien rozpatrywać Sąd Okręgowy, jako Sąd pierwszej instancji? (-) czy osoba zatrudniona w placówce zagranicznej na czas nieokreślony, będąca członkiem korpusu służby cywilnej, za którego została uznana w trakcie zatrudnienia na placówce stała się członkiem służby zagranicznej?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania.

W przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi o zagadnienie prawne obejmujące poważną wątpliwość prawną, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, którego wyjaśnienie jest potrzebne do rozstrzygnięcia danej sprawy. Skarżący, wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, powinien sformułować to zagadnienie, wskazać na wyłaniające się poważne wątpliwości interpretacyjne, przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen i wykazać, że wyjaśnienie przedstawionego zagadnienia będzie miało znaczenie zarówno dla praktyki sądowej, jak i dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym. Odwołanie się do istotnego zagadnienia prawnego nie jest uprawnione, gdy zgłoszony problem dotyczy wykładni i stosowania prawa. Wykładnia stosowania prawa nie składają się na istotne zagadnienie prawne. Dopiero poważne wątpliwości w wykładni przepisów uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tych warunków skarżąca nie spełniła.

Możliwość wystąpienia o przeprowadzenie dowodu przez sąd polski do polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego wynika z art. 1134 k.p.c., przy czym uprawnienie to jest ograniczone tylko do dokonania przesłuchania, wyłączając uprawnienie konsula do dokonania innych czynności

dowodowych. Co więcej art. 1134 k.p.c. nie przyznaje nie tylko uprawnień do przeprowadzania innych dowodów niż dowody z przesłuchania, ale ponadto pomija uprawnienie do dokonywania innych czynności niż przeprowadzanie dowodów.

W takim wypadku państwo przyjmujące konsula zgadza się (w sposób ogólny), aby na jego terytorium były dokonywane czynności przez obce organy państwowe. Czynności tych jednak nie dokonuje samodzielnie sąd państwa obcego, a dopuszczony do wykonywania swych funkcji na obszarze danego państwa konsul (zob. P. Ryłski: Przesłuchanie przed konsulem w postępowaniu cywilnym, PS 2019 nr 6, s. 7 i nast.).

W odniesieniu do drugiego zadanego pytania należy podkreślić, że zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. W tym zakresie, zgodnie z art. 191 k.p.c. objęcie jednym pozwem roszczeń, których kumulacja nie jest dopuszczalna, powoduje przede wszystkim ich wyłączenie do osobnego postępowania zarządzeniem przewodniczącego. Jeśli oba roszczenia należą do właściwości tego samego sądu, sąd rozpoznaje je jako sprawy oddzielne.

Trzecie pytanie - czy osoba zatrudniona w placówce zagranicznej na czas nieokreślony, będąca członkiem korpusu służby cywilnej, za którego została uznana w trakcie zatrudnienia na placówce, stała się członkiem służby zagranicznej – ponownie dotyczy wykładni i stosowania prawa, a te nie składają się na zagadnienie prawne.

W myśl art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 265) prawa i obowiązki członków korpusu służby zagranicznej oraz zasady organizacji i funkcjonowania tej służby określają przepisy o służbie zagranicznej. Przepis ten wyłącza więc bezpośrednie zastosowanie przepisów ustawy o służbie cywilnej do osób, które zostaną włączone

do korpusu służby zagranicznej, mimo faktu, że służba zagraniczna jest częścią korpusu służby cywilnej. Nie oznacza to jednak, że przepisy ustawy o służbie cywilnej nie znajdują zastosowania do tych osób. W myśl bowiem art. 3 ustawy o służbie zagranicznej, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, do osób wchodzących w skład służby zagranicznej (z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę w placówkach zagranicznych) stosuje się przepisy ustawy o służbie cywilnej. Należy więc wskazać, że członkowie korpusu służby cywilnej, którzy zostaną włączeni do korpusu służby zagranicznej, wprawdzie nie utracą statusu członków korpusu służby cywilnej, to jednak przepisy ustawy o służbie cywilnej znajdują do nich zastosowanie tylko w takim zakresie, w jakim ich prawa i obowiązki nie są regulowane przez ustawę o służbie zagranicznej. Po wyłączeniu z korpusu służby zagranicznej z mocy prawa ponownie znajdują do nich w całości zastosowanie przepisy ustawy o służbie cywilnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2015 r., II PK 51/14, LEX nr 1666890).

Ustawa o służbie cywilnej w art. 7 ust. 1 określa, że zadania służby zagranicznej wykonują: 1) personel dyplomatyczno-konsularny, który stanowią członkowie służby zagranicznej posiadający stopień dyplomatyczny; 2) personel pomocniczy; 3) personel obsługi. Zadania personelu pomocniczego i personelu obsługi mają charakter służebny w stosunku do zadań wykonywanych przez personel dyplomatyczno-konsularny. Przepisy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie określenia stanowisk oraz mnożników do ustalenia składników wynagrodzenia w służbie zagranicznej, wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 27 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej, wskazują między innymi jakie stanowiska należą do grupy personelu pomocniczego. Członkowie personelu pomocniczego zaliczani są do korpusu służby cywilnej, natomiast statusu takiego nie mają osoby zatrudnione jako personel obsługi, który wykonuje zadania usługowo-techniczne. Korpus służby zagranicznej tworzą zaś również osoby zatrudnione jako personel obsługi.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał zatem, że skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. W związku z tym, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

